

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marțea, Joi și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Un articol de ziar.

II.

Comparația pe care o face contele Apponyi între Austria și Ungaria se potrivește și nu se potrivește. E adevărat, că Austria e compusă din mai multe țerișoare, cu totul deosebite, pe când Ungaria formează numai un întreg, o singură țară, firește, cu excepția Croației și a Slavoniei, lucru pe care-l ține în vedere și contele Apponyi; dar apoi iarăși adevărat este, că țerile deosebite din cari e compusă Austria sunt locuie de mai multe naționalități, întocmai ca și Ungaria, prin urmare Austria e tot așa stat poliglot, ca și Ungaria. In privința aceasta deci nu e nici o deosebire între Austria și Ungaria. Nici una, nici alta nu e *stat național*, locuit de o singură naționalitate.

Și totuși, care e adevărata deosebire între ele? In Austria domnește cea mai desăvârșită *egalitate de drept* in privința limbii deosebitelor popoare, care e respectată la administrație, la justiție, la instrucție, la poșta și telegraf, cu un cuvânt, pe toate terenele vieții publice, pe când la noi, cu toată existența dispozițiilor legale, nu e băgată nici unde și de nimeni în seamă. In Austria se deschid școale de toate soiurile, până și școale superioare, pe speșele statului, pe seama fiecărei naționalități, fie oricât de neînsemnată cu privire la numărul sufletelor, iar la noi nici pe banii proprii nu se permite naționalităților nemaghiare să-și ridice școale cu limba lor ca limbă de propunere, ba și cele existente sunt amenințate acuși-acuși cu închidere, dacă cumva au ramas scutite până acuma de această primejdie.

In Austria se tipăresc și se întrebuintează cărți poștale in limba tuturor naționalităților, și din Bucovina primim de multeori câte o astfel de „*Cartă poștală*” românească, pe când la noi dela Sibiu la Oră-

știe nu poți trimete o cartă poștală cu numele românesc al locului de destinație, pentru că funcționarii dela poșta ți-l șterg și pun in loc numele unguresc, ori apoi refuză simplu să primească scrisoarea, fiindcă numirea de pe scrisoare lor le este — necunoscută!

Dacă este deci o deosebire între Austria și Ungaria, atunci ea nu e aceea, pe care o amintește contele Apponyi, anume, că Austria e compusă din mai multe țări, iar Ungaria formează numai ea singură o țară, ci e aceea, că deși Ungaria e tot așa țară poliglotă, ca și Austria, in Ungaria nu se bucură naționalitățile nemaghiare de favorurile, de libertățile, de toleranța de care se bucură ele in Austria, unde este deschis terenul cel mai larg pe seama limbei, pe seama culturai, pe seama înaintării fiecărei naționalități.

Greșită de tot e apoi afirmarea contelui Apponyi, că la noi ar exista o singură istorie, pentru că și la noi, ca in Austria, fiecare popor își are istoria sa proprie, dacă și nu de glorie, cel puțin de suferințe și de lupte pentru îndreptarea sorții întru mai bine, de lupte pentru redobândirea drepturilor avute, dar perdute. De aci apoi urmează, că nu consună deloc cu adevărul nici afirmarea contelui Apponyi, că la noi nu ar fi existat subîmpărțire geografică, istorică, juridică și administrativă, pentru că faptul e, că prea a existat. Aci e de exemplu subdiviziunea Sașilor, cari veacuri întregi și lungi au format un corp cu totul deosebit in întregul țării. Tot așa și Săcuii și Maghiarii din Ardeal, cari ca națiuni separate, deci ca subîmpărțiri politice, au legat cu Sașii împreună cunoscuta „*unio trium nationum*”, in detrimentul națiunei a patra din Ardeal, a Românilor, cari la început nici n'au purtat lupte politice, decât numai pentru recunoașterea lor de a patra națiune politică in Ardeal, și pentru recunoașterea religiunei lor de religiune

receptă, lucru pe care l-au putut câștiga abia la anul 1863, in dieta din Sibiu, dar numai pentru ca patru ani mai târziu să-l peardă de nou.

Au existat deci subîmpărțiri la noi in țară, și încă și pe terenul administrativ, juridic, și chiar și pe cel militar.

Cele șapte chinezate române din Banat, cari au existat in vremea de demult, ce alta au fost, decât tot atâtea organizații administrative *românești*, sigur că cu funcționari proprii, și cu limbă proprie, ca limbă oficială? Iar istoriograful *Fessler* ne spune, că in contra Turcilor au luptat la anul 1594 la Becicherec, in Banat, trupele Maghiarilor, Românilor și Sârbilor, deci *separat*, probabil că fiecare sub comandantul propriu și cu limba proprie ca limbă de comandă, ceea ce inseamnă, că nici armata nu era unitară, ci subîmpărțită după naționalități.

In fine, mai exista in vremea de demult și așa numitul *drept valah*, după care se judecau Românii. Nu era codificat in legile țării dreptul acesta, dar *există*, — era pus in praxă și era sancționat prin obicinuință. Pesty Frigyes a publicat in opul său despre trecutul comitatului Severin două documente, două diplome, dela anul 1500, datate din Caransebeș, in cari diplome se face pomenire despre acest *drept valah*, folosit la croirea unor sentințe judecătorești.

Va să zică, a fost in trecut și o subîmpărțire juridică in patria noastră!

Iată câteva lucruri, spuse in fuga condeiului, din cari se vede, că nu a prea nimerit-o contele Apponyi cu afirmările sale. Și câte s'ar mai putea spune, studiindu-se chestia mai cu profunditate, intru combaterea afirmărilor contelui Apponyi, că statul nostru ar fi fost *stat național* totdeauna, — dacă ar fi cine să se supună acestei sarcini. Când politicienii maghiari își dau toate silințele, ca să câștige pe par-

tea lor bunăvoința opiniunei publice europene, ar trebui ca și ai nostri să caute cel puțin să rectifice greșelile și neadevărurile cu cari se face propagandă din parte maghiară in presa străină in favorul maghiarimei, pentru că lăsându-le necombătute, ele prind și sunt crezute in cele din urmă și de amicii și de binevoitorii nostri.

In audiență. Prim-ministrul nostru contele *Khuen-Hédervary* a plecat eri, Marți, la Viena, pentru a face raport Maiestății Sale despre rezultatul alegerilor pentru dieta.

Maiestatea Sa a sosit Sâmbătă acasă, la Viena, din călătoria întreprinsă prin Bosnia și Herțegovina. Cercurile oficiale, precum și populațiunea Vienei, a făcut primire călduroasă Maiestății Sale. Intr'un autograf preafalt, publicat in numărul de eri al foaiei oficiale dela Viena, Maiestatea Sa exprimă întregii populațiuni din provinciile numite deplină mulțămintă pentru cele văzute și esperiate, și asigură pe cei din Bosnia și Herțegovina, că stau tot așa de aproape de inima părintească a M. Sale, ca și ceilalți supuși ai M. Sale.

Deschiderea dietei bosniace. Se crede, că dieta provinciilor noi, Bosnia și Herțegovina, va fi deschisă in 15 Iunie n. prin moștenitorul de tron *Franzisc Ferdinand*, ca reprezentant ai Maiestății Sale.

Alegere nouă in Chișineu. Baloțul inre candidatul român, dl *Octavian Goga* și contele *Wenckheim*, se face in cercul electoral al Chișineului in 16 Iunie n. ourent.

Dieta ungară e convocată pe 21 Iunie n. la Budapesta, dar conform obiceiului vechiu, va fi deschisă abia după trei zile socotite dela ziua pe care e convocată, deci in 24 Iunie. Maiestatea Sa va sosi prin 18—19 Iunie la Budapesta, și va face deschiderea de astădată in persoană, prin mesaj de tron. Guvernul va cere imediat după constituire indemnizare pe câteva luni, apoi va prezenta proiectul de lege despre contingentul de recruți și va cere votarea convențiilor comerciale cu statele din Balcani, in prima linie cu România.

FOIȘOARĂ.

Arhimandritul Dr. Ilarion Pușcariu.

Ziarul „*Universul Literar*” din București a adus in numărul 17 dela 26 Aprilie v. anul ourent, portretul binemerit, esecutat in color, al P. C. Sale, Arhimandritului și vicarului arhiepiscopesc Dr. *Ilarion Pușcariu* din Sibiu, însoțit de următoarea *biografie*:

Una dintre cele mai distinse figuri din înaltul cler al mitropoliei greco-orientale române din Transilvania și Ungaria, e P. C. S. vicarul arhiepiscopesc din Sibiu Dr. *Ilarion Pușcariu*, care într'un șir lung de ani a fost un factor însemnat in viața bisericească a Românilor de peste munți și s'a distins, nu numai in administrațiunea bisericească, ci și prin o rodnică activitate literară.

P. C. Sa s'a născut in Sohodolul-Branului la 1842 din părinți preotul Ioan și Stana. Invățătura a început-o in comuna natală, gimnaziul inferior la Brașov, iar cel superior la Sibiu, unde a luat bacalaureatul cu distincțiune. A absolvit cursul teologic de trei ani din Sibiu, apoi cu o bursă de 500 fl. oferită de mitropolitul Șaguna, care cunoștea bine însușirile tinărului Pușcariu, a plecat la Viena.

Tinărul Pușcariu s'a înscris la universitatea din Viena in 1864, obținând cu un splendid succes diploma de Dr. in filosofie in primăvara anului 1869.

Era cel mai iubit student pe acele timpuri și colegii lui îl numeau „*părinte*”. La plecarea lui din Viena, studenții universitari s'au intrunit la o masă comună, și in semn de dragoste i-au predat o diplomă-parodie, subscrisă de toți și stilizată după limba chrisoavelor vechi. Această diplomă era esecutată de regretatul pictor român Epaminonda Bucevski și cuprinde curriculum vitae al sârbătoritului lor coleg Dr. Ilarion Pușcariu.

Ar fi voit să termine și studiile juridice, din cari a făcut trei semestre, dar mitropolitul Șaguna l-a chemat de urgență la Sibiu, încredințându-i postul de secretar și profesor de teologie.

La anul 1878 ales fiind consilier la consistor, in senatul bisericesc, a rămas in postul acesta până in anul 1889, când a fost promovat de vicar arhiepiscopesc.

Ca vicar arhiepiscopesc a fost ani de-a rândul membru in congres și sinod, și a însoțit pe Mitropolit in diferite deputațiuni inaintea Monarhului Francisc Iosif, la Sibiu, Viena, Seghedin, Oradea-mare, Bistrița, Cluj etc.

A condus ca comisar mitropolitan actul alegerii de mitropolit la 1898, pre-

zidând congresul național bisericesc. A condus timp de 21 de ani examenele de maturitate la liceul din Brașov.

Sinodul arhidiecezan la dorința și propunerea mitropolitului actual, *Ioan Mețianu*, a decis și l-a ales cu unanimitate a se promova la rangul de „*Arhieru*” și sinoadele sufragane in recunoștința meritelor vicarului arhiepiscopesc, au aprobat cu însuflețire această promovare.

Arhimandritul Dr. Ilarion Pușcariu a dezvoltat o activitate mănoasă pe terenul literar. Opurile edate de el sunt:

1. Gramatica românească, metodică, folosită in instituttele pedagogice.
2. Ise-gogia cu o mapă a Palestinei.
3. Principii din pedagogie.
4. Manual de istoria bisericească pentru școalele medii.
5. Istoria mică bisericească pentru școalele populare.
6. Istoria biblică ilustrată pentru școalele medii.
7. Istoria biblică mică pentru școalele populare.
8. Documente pentru limbă și istorie, două volume.
9. Mitropolia Românilor ortodoxi din Ungaria și Transilvania, operă de mare valoare, compusă din încredințarea consistorului mitropolit și a congresului național bisericesc.
10. Istoricul catedralei, in conlucrare cu episcopul Dr. Miron Cristea și asesorul Mateiu Voileanu.
11. A conlucrat la opul comemorativ „*Mitropolitul Andrei Șaguna*”, contribuind cu o parte interesantă despre viața intimă a lui Șaguna.

Dr. Pușcariu, ca viceprezident al Asociațiunii transilvane a pus bază bibliotecilor școlare, cucerind sate întregi, adunând documente și cărți vechi, dând indemn și altora a se interesa de asemenea documente. In comuna Avrig a aflat cărțile rămase pe urma învățatului dascăl George Lazăr, pe care le-a dăruit Academiei Române.

Prin anul 1881 a fost chemat Drul Pușcariu să ocupe postul de profesor la universitatea din Cernăuți, la facultatea teologică, pentru studiul moralei și dogmaticii, care post, — fiind reclamat de trebuințele arhidiecezei ardelenne — nu l-a primit, deși i s'au pus in vedere adaose extraordinare de emolumente materiale.

P. C. Sa e frate cu Dr. Ioan cav. de Pușcariu, fost jude suprem la Curia din Budapesta (Curtea de casație) și membru al Academiei Române. Dr. Pușcariu, profesor la universitatea din Iași și secretar general al ministerului instrucțiunii publice din România, Dr. Sextil Pușcariu, profesor la universitatea din Cernăuți (Bucovina), inginerul V. Pușcariu, directorul minelor din ministerul industriei, precum și inginerul Zoe Pușcariu, sunt nepoți ai înaltului prelat.

C.

Inmormântarea protopresb. V. Voina.

Cuvântarea ascensorului cons. Mateiu Voileanu.

Plângere este aceasta mare.
Facere, c. 50, st. 11.

Sunt luate cuvintele acestea dela acul unei inmormântări.

In multe privințe aflăm asemănare cu acel act și noi, cari frânți de durere asistăm azi la această inmormântare.

In cartea facerei capitolul din urmă, ni se arată cum au inmormântat 12 fii pe un părinte.

Era în cociug patriarhul Iacob.

„Și, s'a suit Iosif să îngroape pe tatăl său.

„Și toată casa lui Iosif, și frații lui, și toată casa tătăne-seu, și rudenia lui.

„Și l-au plâns pre el cu plângere mare, și tare foarte.

„Și au văzut locuitorii pământului Hanaan plângerea, și au zis: plângere este aceasta mare Egiptenilor...”

In acest mod plastic ni se arată inmormântarea în Aria lui Atad, și ce iese mai ales la iveală este: plângerea cea mare.

Tabloul acesta se desfășură și înaintea ochilor nostri, onorați jalnici ascultători.

Rece, fără vieață zace în cociug partea pământescă din ființa protopopului Vasile Voina. Perderea lui o plânge familia, numărăoasă ca și a bătrânului Iacob, și ce face ca plângerea să fie mare, este tocmai jalnică familie, care cu plângere mare petrece la vecinicia odihnă pe acela, care după Dumnezeu a fost scutul, a fost apărarea ei.

Durerea însă ia dimensiuni mai mari. Jelește familia mai mare, jelește biserica dela Sântul Nicolae, care și-a pierdut pe părintele seu, pe parohul seu primar, jelește protopopiatul, care și-a pierdut pe înțeleptul, blândul și bunul seu conducător, jelește eforia școlară, care și-a pierdut pe președintele seu, jelește școalele noastre centrale din Brașov, cari și-au pierdut pe binevoitorul și părintele lor, care în zile de grea cumpănă și-a pus sufletul pentru asigurarea existenței lor. Jelește în cele din urmă neamul nostru întreg, care în răposatul a pierdut pe un bun, credincios, și vrednic fiu al seu.

In chipul acesta jelea devine generală, plângerea este mare, și ca tabloul să fie complet, în plângerea generală se aude și glasul consistoriului nostru arhidiecezan, care a pierdut în răposatul un vrednic membru, și se simte și glasul arhierului bisericii noastre, care asemenea a pierdut un bun și credincios slugitor al bisericii și un om de încredere al seu.

Este generală, este mare plângerea noastră azi.

Și precum odinioară locuitorii pământului Hanaan, văzând plângerea în Israel, au zis: plângere este aceasta mare Egiptenilor, asemenea zicem și noi: plângere este aceasta mare familiei răposatului, plângere mare bisericii, plângere mare școalei noastre.

Și ar trebui să desperăm în plângerea noastră, dacă altcum n'am avea învătura bisericii noastre.

„Nu vă îngrijiiți, de ce veți mânca, nu vă îngrijiiți, cu ce veți îmbrăca, căci de toate acestea se îngrijește Domnul.

„Cine dă hrana pasărilor cerului, cine peștilor mării?”

„Socotiți crinii câmpului cum cresc, au doară Solomon în toată splendoarea sa a avut haine mai frumoase?”

Cu umilință ne închinăm înaintea atotputerniciei tale, Doamne Dumnezeul părinților nostri.

In mâna ta este toată făptura, cu înțelepciunea ta toate le cârmuești, cu noianul iubirei tale de oameni ștergi lacrimile văduvelor și ale orfanilor, cu puterea ta le întocmești toate spre binele nostru. In mâna ta este soarta neamului omenesc, toate câte tu faci, le faci spre binele nostru, și fără de știrea ta, fără de voia ta un fir de păr nu se mișcă din capul nostru. Tinde mâna ta cea puternică și întărește inima văduvei întru tristețe, îndreptează cărările orfanilor mititei, căci tu ești părintele nostru al tuturor, și toți la tine aflăm adăpost și scăpare.

Cu inima frântă și smerită ne apropiem oătră tine și în fața acestui cociug.

Cu mâna ta dintru neființă întru ființă l-ai zidit, și chipul tău cel dumnezeesc l-ai oinstit.

Pruncia lui fericită s'a strecurat în jurul acestei biserici, și a fost ales între fii acestui popor din Scheii Brașovului.

Mâna ta l-a ocrotit ca prunc, i-ai dat duhul înțelepciunii în școalele de aici, duhul înțelegerii în cursul studiilor teologice și universitare, duhul temerei de

Dumnezeu ca paroh la biserica aceasta, și l-ai distins între aleșii tăi, ca pildă bună să fie celor lui încredințați.

I-ai dat ca slugei celei bune din Evanghelle 5 talanți, și el talanții dela tine primiți nu i-a ascuns în pământ.

Astăzi se arată înaintea ta și ea sluga cea bună și credincioasă zice: Doamne, 5 talanți mi-ai dat, iată alți 5 talanți am câștigat cu ei.

Pentru darurile cu cari l-ai înfrumusețat, pentru sfera de activitate, ce i-ai rezervat în această vale a plângerii, pentru vrednicia cu care l-ai înzestrat, ca să fie credincios și folositor neamului nostru, bisericii noastre naționale, pentru toate aceste daruri cu imbelșugare vărsate asupra robului tău protopopului Vasile Voina, înălțăm aici rugăciuni de laudă și de mulțumită.

Vasile Voina s'a născut aici în Scheii Brașovului la anul 1857.

Studiile le-a făcut tot aici în școalele elementare și în gimnaziu, unde în vara anului 1874 face examen de maturitate. De aici merge la Sibiu la cursul teologic, pe care cu succes distins îl absolvă la anul 1877. După absolvirea teologiei se înscrie la universitatea din Viena, unde absolvă cursul filosofic în vara anului 1880.

Reîntors acasă se aplică ca profesor la gimnaziul nostru ortodox român de aici.

In ocând este chemat la postul de paroh la biserica Sfântului Nicolae, este chemat în corporațiunile școlare de aici, în Eforie și în delegațiunile școlare, a căror conducere faptică deși la început nu și nominală, este în mâinile lui. Desvoltarea instituțiunilor culturale susținute de biserica Sfântului Nicolae din Scheii și Sfânta Treime din Brașov-cetate, reclamă an de an jertfe materiale tot mai multe.

Nori grei se ridică asupra acestor instituite ale noastre, în general nori grei se ridică asupra tuturor institutelor noastre culturale, și între luptătorii cei mai aprigi și cei mai harnici aflăm pe parohul dela biserica Sfântului Nicolae, Vasile Voina.

După o luptă grea, cu multe peripecții, în cele din urmă s'a aflat o soluțiune, care să asigure existența materială a școalelor noastre.

Parohul, mai târziu protopopul Vasile Voina a fost vrednic următor al nemuritorului Ioan Popasu, care la întemeierea acestor școale a fost mâna dreaptă a Marelui Arhieru Andreiu Șaguna. Ceea ce acela a întemeiat, acesta a desvoltat în sens liberal național, și a asigurat existența materială a instituțiunilor școlare de aici, fiind mâna dreaptă a mai marilor bisericii.

Mie mi-a fost rezervat loc de întinsă muncă în sfacerea aceasta, mai ales în lupta cu asigurarea rentei pe seama școalelor noastre de aici, și cu colecta cea mare pe seama școalelor noastre prin anii 1880.

Care a fost rolul răposatului Vasile Voina în lupta aceasta a bisericii noastre, o va fișa istoria bisericii și a școalelor noastre la timpul și la locul seu.

Și până atunci însă binecuvântată fie memoria acestui credincios fiu al bisericii noastre.

Pentru vrednicia lui biserica l-a răsplătit, punându-l la locuri distinte, protopop al tractului Brașovului, președinte în multe rânduri la Eforia școlară, la delegațiunile școlare, trimițându-l deputat la sinodul arhidiecezan, la congresul național bisericesc, și alegându-l asesor la Consistoriul arhidiecezan.

Ca unul dintre cei mai vrednici fii ai bisericii noastre răposatul în Domnul și-a implinit cu cinste chemarea sa aici pe pământ. A lucrat pe un larg teren pentru binele bisericii, pentru binele școalei noastre, pentru înaintarea și cultivarea poporului nostru, și ca cetățean și-a ocupat cu demnitate locurile ce i s'au asignat în viața municipală a orașului și a comitatului.

Bărbat luminat, caracter firm, fire blândă, om al ordinei, răposatul în Domnul a căutat totdeauna și pretutindinea să-și facă datoria și să lucreze la consolidarea instituțiunilor noastre naționale bisericesci și mai ales la consolidarea păcii între noi.

In anii din urmă un morb greu s'a descărocat asupra lui, care l-au debilitat și în cele din urmă i-a curmat firul vieții.

Reposatul în Domnul și în zilele din urmă a rămas ca ostaș vrednic la locul de onoare, implinindu-și oficial până în momentul din urmă.

Acum s'a mutat la cele vecinice, lăsând fiilor sei moștenirea cea mai de preț, ce poate lăsa un părinte: numele de om oinstit și fiu devotat al bisericii, al școalei și al neamului seu.

Vor trece ani de zile. Se vor șterge din mintea noastră amintirile multor lupte, din inima noastră amărăciuni înouitate ca rămășițe din luptele dintre noi, și atunci va răsări în inima fiecărui bun român și bun ortodox figura simpatică a protopopului Vasile Voina, și atunci cu glasuri unanime vom înouuna chipul lui, care se va anima în sala festivă a școalelor noastre centrale, spre a străluci cu demnitate lângă chipurile bărbaților vrednici, cari în viața lor au lucrat pentru înaintarea, prosperarea și bunăstarea școalelor române din Brașov.

Incă puține clipe, și cociugul se va slobozi în pântecul pământului.

Rămâneți ocrotiți de puternica mână a lui Dumnezeu voi, cari ați stat mai aproape de inima răposatului. Rămas bun, mamă obidată, căreia și-a fost rezervată și durerea aceasta! Intre dureri m'ai născut, cu ostenele m'ai crescut, între dureri mă petreci la locul de odihnă.

Rămas bun, soție iubită, rămas bun orfanii mei copilași. Să creșteți, să deveniți mari, căci cel ce îngrijește de păsările cerului va îngriji și de voi; să fiți fi vrednici ai bisericii și ai neamului și să susțineți numele bun al tatălui vostru.

Rămas bun, colegii mei din corporațiunile bisericesci, cu cari împreună am lucrat pentru promovarea binelui comun al bisericii și al neamului nostru.

Rămas bun, popor iubit, în sinul căruia m'am născut, în mijlocul căruia am crescut, și pentru binele căruia a bătut inima mea din pruncie până la răsufarea ei din urmă. Ascultați de mai marii voștri și vă supuneți lor, căci acestia sunt răspunzători pentru sufletele voastre Domnului.

Rămas bun prietini mei, iubii mei prietini de aici și din departare. Inimilor voastre simțitoare încredințez soarta copilașilor mei, îndreptați pașii lor pe cărările cele bune.

Mulțamesc tuturor, cari au ostenit la astrucarea rămășițelor pământesti ale răposatului nostru frate Vasile Voina. In special mulțamesc tuturor corporațiunilor bisericesci și școlare, reprezentanților bisericii și corporațiunilor orășenești și din comitat, preoțimei și învățătorimei, care a dat răposatului onoarea cea din urmă.

Și cu acestea încheindu-mi cursul vieții pământesti, spre tine ridic ochii mei, cea ce locuiești în cer.

Caută cu ochiul tău întru milă, Bunule, spre biserica aceasta, spre școalele noastre centrale din Brașov și spre corporațiunile chemate a conduce destinele lor. Trimite peste toți și peste toate binecuvântarea ta.

Tinde mâna ta cea puternică asupra sârmanei mele soții, și asupra sârmanilor mei mititei orfani, Tu cea ce ai ocrotit pe Ioan Botezătorul în pustie. Iar pe mine, smeritul robul tău Vasile, primește-mă între cuvicioșii Tăi. Amin.

Din România.

Hirotonia Arhierului Piteșteanu.

Vineri în ziua Sfîntilor Constantin și Elena s'a făcut la Mitropolie, în București, hirotonia P. S. Arhieru *Eughenie Humulescu-Piteșteanu*, de către I. P. S. Mitropolit Primat, PP. SS. Episcopi Gherasim al Argeșului și Nifon al Dunării de Jos, înconjurați de clerul mitropolitan. Hirotonia s'a făcut înaintea începerei serviciului religios pentru hramul Mitropoliei. Erau de față I. P. S. Mitropolit al Moldovei, PP. SS. Episcopi Ghenadie al Râmnicului, Conon al Hușilor și Dionisie al Buzului, PP. SS. Arhierii Sofronie Craioveanu, Valerian Râmnicăneanu și Teodosie Ploieșteanu, d-nii P. Gârboveanu, administrator al Casei Bisericești, M. Popescu, administrator al Casei școalelor, Arhimandritul Scriban, directorul seminariului central, numeroși preoți din capitală și foarte mulți credincioși.

La ora 10 a sosit M. S. Regele Carol și dl *Ioan I. Brătianu*, președintele consiliului de miniștri.

Maiestatea sa Regele a fost primit de I. P. S. Mitropolit Primat și de Înălții Ierarhi. Imediat s'a început serviciul divin pentru hramul catedralei mitropolitane.

După oficierea serviciului divin I. P. S. S. Mitropolitul Primat a dat noului arhieru cărja pastorală, după care o piasă rugăciune s'a înălțat pentru MM. LL. Regele și Regina, AA. LL. RR. Prințul Ferdinand și Princesa Maria, precum și pentru întreaga familie princiară.

M. S. Regele a trecut apoi în sala de onoare din palatul mitropolitan, condus de I. P. S. S. Mitropolitul-Primat și urmat de d-l președinte al consiliului, Înălții Ierarhi și celele persoane oficiale.

Aici P. S. Sa Arhieru Piteșteanu a ținut o frumoasă cuvântare pe care o rezumăm astfel:

„Crescut din frageda-mi copilărie (1882) în această oasă, — spune P. S. Sa — sub oblăduirea fericitului Mitropolit Calinic Micleșcu, am slujit sfântului locașului acestuia, ca anagnost, diacon, predicator și preot. Astăzi se implinesc tocmai 10 ani de când am fost hirotonit preot de către fericitul mitropolit Iosif Gheorghian. V'a fost dat I. P. S. Voastre, distinsul lor urmaș, ca să mă sfințești în arhieru, împreună cu doi vrednici ucenici tot de-ai lor, P. S. Lor episcopii de Argeș și al Dunării de Jos. Adănc mișcat de sfântul și mărețul act ce ați săvârșit cu smerenia mea, depun la picioarele I. P. S. Voastre toată recunoștința și devotamentul meu, însoțit de cele mai vii și călduroase mulțumiri”.

P. S. Sa, după ce mulțamește și I. P. S. S. Mitropolitului Pimen, termină aducând elogii M. S. Regelui, care, ca și împăratul Constantin cel mare, a cărei zi se prăznuiește azi, ocrotește sf. noastră biserică ortodoxă.

M. S. Regele face apoi cere și vorbește cu fiecare dintre prelații și persoanele de față, până la orele 12, când părăsește palatul mitropolitan.

După aceea s'a servit șampanie celor de față. I. P. S. S. Mitropolitul Primat felicită pe noul arhieru, urându-i muncă spornică în noul său rang bisericesc.

Dl Ion I. Brătianu, președintele consiliului, felicitează pe P. S. Arhieru Piteșteanu, se bucură că Sf. Sinod a câștigat în persoană P. S. Sale un element prețios și sfătoase pe toți prelații, să fie strâns uniți în jurul credinței și bisericii noastre.

In acelaș sens mai vorbește I. P. S. S. Mitropolitul Moldovei și P. S. S. episcopul Timiș.

Seria toastelor se încheie cu o scurtă cuvântare a I. P. S. S. Mitropolitului Primat, care arată nevoia unei strânse uniri a înălților prelați astăzi, când liniștea în biserica noastră este turburată de elemente rău voitoare.

Societatea de asigurare „Transsylvania”.

Reproducem din „Revista Economică”, numărul ultim, articolul publicat sub titlul de sus, care va interesa sigur și pe cetitorii ziarului nostru. E următorul:

Este cunoscut cetitorilor revistei noastre conflictul născut în anul trecut între membrii români și sași din direcțiunea acestui institut, conflict care a avut de urmare renunțarea membrilor români la posturile lor. Direcțiunea rămasă, pentru a putea seduce și mai departe opinia publică românească neorientată asupra caracterului soc. „Transsylvania”, după mai multe colindări zadarnice s'a întregit în fine cu 4 membri români, fără de nici un rol și însemnătate în viața noastră publică. Cu ajutorul acestora au crezut dirigiitorii „Transylvaniei” să salveze și repareze reputația compromisă a societății lor înaintea publicului mare românesc.

Conflictul a dat însă ansă și la o polemie ziaristică între președintele pe veci al societății Dr. W. Bruckner sen. și fostul vicepreședinte, dl I. A. de Preda, căruia apoi societatea i-a intentat proces de calunnie.

Procesul acesta și desvoltarea, ce el a luat, a fost urmărit cu viu interes de toate cercurile interesate într'un fel sau altul la societatea „Transsylvania”. El a oferit de curând prilej și la niște contemplanții, publicate la loc de frunte în ziarul săsesc din Brașov „Kronstädter Zeitung” asupra societăților de asigurare indigene și în acelaș timp și la o interpelație directă adresată președintelui soc. „Transsylvania” Dr. Bruckner.

Autorul articolului din chestiune a-deocă, bazat pe aserțiunea ziarului „Ellenzék” din Cluj, publicată în prezeara pertractării procesului de presă intentat dlui Preda, că față de obligamentele societății „Transsylvania” pentru asigurări asupra vieții în sumă de 10 și jum. milioane, averea efectivă ar fi abia oor. 300.000 (pentru care în treacăt fie zis lui „Ellenzék” nu i s'a făcut proces!) și a unei promisiuni publice a „Transylvaniei” că va aduce la cunoștință publică rezultatul final al procesului de calunnie — adresează președintelui soc. „Transsylvania” Dr. W. Bruckner sen. rugarea: să informeze opinia publică despre sfârșitul procesului și încheie să producă dovezi, că rezervele de premii ale asiguraților sunt cu totul intacte.

Rugarea și-o motivează autorul cu interesul public ce reclamează această chestiune, acelaș interes public, și un interes particular, cum ni s'a atribuit, care ne-a îndemnat și pe noi a da o atenție specială, celor ce se petrec la „Transsyl-

vania". Pentru că cum foarte corect se relevă într'un loc al expunerilor cu care ne ocupăm:

"Cu abateri dela caștele de păstrare, la societățile de asigurare există un pericol special. Anume în butul pasivității sale o societate de asigurare este în stare cu premiile nou încasate să-și împlinescă obligamentele și prin aceasta să-și mascheze un timp oare care situația, lucru, ce s'a susținut și despre "Transsylvania".

Nu știm dacă a urmat din partea "Transylvaniei" răspunsul solicitat în "Kronstädter Zeitung" și cum este acela? La tot cazul însă chestiunea este de interes și pentru marea mulțime a asiguraților români. Direcțiunea "Transylvaniei" are deci datorită a lămurii și inițiativă și opinia publică românească, pe calea organelor noastre de presă. Să sperăm, că o va face!

NOUȚĂȚI

Din cauza sfintei sărbători Înălțarea Domnului numărul proximal al ziarului nostru apare luni la orele obicinuite.

Consilier regesc. Maiestatea Sa a numit consilier regesc pe dl. *Dr. Wilhelm Bruckner*, fost deputat dietal al orașului Sibiu și president al consiliului de administrațiune al "Transilvaniei", bancă de asigurare în Sibiu.

Congresul Ligei Culturale s'a ținut Vineri, Sâmbătă și Duminecă în Ploiești. Congresul a trimis telegrame: Regelui Carol, dlui Vasile Stroescu, precum și Asociației noastre în Sibiu.

Convocare. A doua adunare generală ordinară a asociației institutelor financiare ca însoțire "Solidaritatea", este convocată la Brașov pe Sâmbătă în 25 Iunie n. 1910, la orele 10 a. m. în sala dela "Gewerberein", cu ordinea de zi obișnuită.

Nenorocire pe calea ferată. Duminecă înainte de amiază între orele 9 și 10 a deraiat locomotiva trenului accelerat toamă la intrare în gara Blajului. Tenderul și vagonul de pachete s'au grămădit pe mașină și s'au zdrobit. Conducătorul locomotivei și fochistul au fost imediat omorâți, conducătorul trenului a rămas greu rănit la cap. Trei călători și un chelner al vagonului restaurant au primit rane mai ușoare. Cauza derailării se cercetează.

Nou rector universitar. În conformitate cu regulamentul universității din Budapesta noul rector pe anul școlar viitor 1910—1911 are să fie ales din corpul profesoral al facultății de medicină. Alegerea se face astăzi Mercuri în 8 Iunie. Candidat la demnitatea de rector este profesorul *Dr. Wilhelm Tauffer*.

Inelul lui Radu Vodă. Sub titlul acesta foile din capitala ungară aduc știri, că un muncitor necunoscut ar fi aflat în apropierea unei fabrici de textile din Pesta mică un inel, care a fost al voivodului român Radu Ion din veacul al 14-lea. Inelul, după mai multe peripeții, s'ar găsi acum în proprietatea lui Nic. Szemere, care se spune că l-a cumpărat cu opt mii de coroane.

Pentru dascăli. Principele german Gheorghe din Schaumburg-Lippe a dat o sută de mii de marce pentru îmbunătățirea salariului învățătorilor din principatul său. De altfel acest principe nu primește nici o listă civilă, ci din contră: el plătește statului său de mai mulți ani cam 200 de mii marce în fiecare an.

Banane. Fructele bananului, care în țările tropicale înlocuiește grâul, încep a se răspândi în vremea mai nouă, pretutindeni în Europa. Sunt foarte plăcute la gust și hrănitore. Din banane se face făină și pâine, dar se mânâncă și crude. Conțin mult zahăr. Fructele se aduc din Africa, din Indii și din Iamaica.

Meetingul de aviație din Budapesta s'a început Duminecă în 5 Iunie și va ține 11 zile, în fiecare după amiază dela 2 și jumătate până la 8 ore. Se vor distribui premii în sumă de o jumătate de milion de coroane. La concurs participă cei mai renumiți aviaționiști străinătății. Premiile cele mai multe se crede, că le vor câștiga francezii. În primele zile s'au făcut cu deplină reușită sboruri de înălțime și de distanță.

Anunț. Se caută un învățător pensionat cu scrisoare bună românească și ungurească, pentru un post de scriitor într'o cancelarie. Cel cântăreț și cu cunoștință la stăpînit va fi preferat. A se adresa la redacția "Telegrafului Român", de unde i se vor da informațiuni detaiate.

Pericol pentru agricultori. Din Sârbia se scrie, că sămănăturile care până acum stau foarte bine, sunt amenințate de o mare primejdie. Un soi de flutur alb și stricicios s'a sporit în multe locuri atât de grozav, înăut dimiceste cu totul sămănăturile mai slabe. Sara și diminețe, când fluturii se lasă pe pământ, câmpiile se par acoperite de o pătură groasă de ninsoare. Oamenii nu se pot apăra de calamitatea aceasta.

Friguri galbene. Din Italia se vestește, că în orașul Cotignola, în ținutul Ravenna, au izbucnit frigidurile galbene. Boala a fost adusă de un italian sosit din America de sud. S'au îmbolnăvit până acum 30 de persoane, trei au murit. Epidemia se răspândește din ce în ce mai tare, pe lângă toate măsurile luate.

Bătrânețe adânci. În satul Plușca din Slavonia trăiește țăranul Ion Halembek în vârstă de 120 de ani. Una din fiicele sale e de 85 de ani, alta de 82 de ani. Taina unei vieți atât de lungi, după spusa moșneagului Halembek, este faptul că nu bea rachiu niciodată, și nici altă beaură spirtoasă nu gustă de loc.

Jubileu. Casina burgheză maghiară din Sibiu își serbează Duminecă în 12 Iunie jubileul de 25 de ani de existență. Serbarea va avea loc la 11 ore dimineața, în sala de gimnastică a gimnaziului de stat, și va fi condusă de prezidentul casei dl. *Zágoni Gábor*, iar vorbirea festivă o va rosti profesorul gimnazial dl. *Körpáthy Gusztáv*. După amiază la orele 3: adunarea generală a casei, iar sara la orele 8 cină comună.

Cât se bea în Germania. Conform datelor publicate zilele acestea de biroul imperial de statistică din Berlin, Germania cu 64 de milioane de locuitori consumă pe an băuturi alcoolice în preț de 3 miliarde de mărci, numai pe bere și rachiu; vinul nu e socotit în cifra de trei miliarde. Suma aceasta colosală este de două ori mai mare, decât cheltuielile ce se cer pentru armată și pentru marină, și de cinci ori mai mare, decât cheltuielile pentru învățământul public.

Accident. Cu prilejul dărâmării șanțurilor dimprejurul cetății Timișorii s'a prăbușit arcul unei boltituri și a rănit grav pe muncitorul *George Cozac*. Nenorocitul a fost scos de sub dărâmături și dus la spital.

Pește în belșug. Pescarii din Quarnero au în săptămânile acestea mare noroc. În fiecare zi pescuiesc cantități enorme de pește. În Triest s'a vândut Joi o jumătate de milion de sardale și 50 de măzi metrice de scrumbii. În piețele din Fiume, Pola și din alte orașe se găsesco pești în belșug, cu prețuri foarte reduse.

Protest pe eșafod. În Mainz din Germania au executat pe servitorul *Salzer*, osândit pentru că a ucis pe un învățător. Când criminalul a sosit la locul de pierzare, a strigat către comisiunea executivă: "Dior, eu n'am ucis pe nimeni!" Comisiunea însă n'a luat în seamă declarația aceasta, și după câteva secunde condamnatul a fost executat.

Puterea unui judecător. La tribunalul din Greenwich s'a petrecut de curând o scenă, care este caracteristică pentru puterea considerabilă a unui judecător englez. O femeie plângând a venit la președintele tribunalului, și l-a rugat să libereze fadată pe bărbatul ei condamnat la temniță pe mai multe luni. Femeea a declarat, că are 5 copii minori, cari nu mai au nimic de mâncare la casă. Președintele mai întâi i-a dat o mică sumă, apoi cu vorbe de mângâiere a trimis femeea acasă. Cu o oră mai târziu bărbatul a fost scos din temniță și pus în libertate, ea să-și poată nutri familia.

La fondul jubilar Nicolae Cristea pentru monumentele bărbatilor binemeritați ai meseriașilor, întemeiat de Reuniunea meseriașilor sibiieni, au mai dăruit: *V. C. Osyadă*, director de bancă (Hunedoara), 4 cor.; *Nicolae Borza*, protopresb. (Făgăraș), 1 cor.; *Constantin Cothișel*, paroh (Certege), 4 cor.; *Zevedeiu Mureșanu*, protopresbiter (Iliș), 1 cor. și *Vic. Tordășianu*, prezident, 10 bani.

La Reuniunea sodalilor români din Sibiu au fost primiți următorii membrii ordinari: *Nicolae Barna* (originar din Blej), sodal pantofar; *Nicolae Tihirel* (originar din Boița), croitor; *George Precup* (orig. din Mercurea) și *Nicolae Vasilescu-Târșor* (orig. din București), cafe de prăvălie; *Lazar Stoia* (orig. din Oena), focar la căile fer.; *Teodor Truța* (originar din Zlatna), sodal lustritor; *Teodor Barna* (orig. din Cebeș) și *Nicolae Florea* (orig. din Alamor), sodali fauri; *Octavian Comșa* (orig. din Sibiu), sodal lăcătuș; *Ilie Dănilă* (orig. din Șura mică) și *Ioan Popa* (orig. din Bendorf), sodali măsari. — Totalul membrilor induși în protocolul fundamental al Reuniunii e 800. Membrii noi ajutatori s'au înscris: *Aurel Popp* și *Romul Popescu*, funcționari la "Albina". *George Îmbăruș*, inginer și *Petrică Drăgoiu*, școlar.

D'ale bacteriilor. Primele bacterii au fost descoperite de învățatul olandez *Leeuwenhoek* în secolul al 17-lea cu ajutorul unor lentile. *Leeuwenhoek* după aceasta a desemnat organismele acestea infinit de mici și a scris în 1683 sub o astfel de iocană desemnată cuvintele: "O mulțime de animalcule foarte mărunte, care se mișca încoace și încolo cu multă grație". De atunci, cu ajutorul microscopului, s'a cercetat tot mai mult împărăția bacteriilor, și astăzi bacteriologia în urma descoperirilor lui *Lister*, *Pasteur*, *Koch*, *Babeș* și alții a ajuns o știință cu totul de sine stătătoare. Lumea profană însă cunoaște foarte puțin și defectuos organismele microscopice ale bacteriilor: unii oameni se tem prea mult de ele, alții iarăși le desconsideră cu desăvârșire. În anul viitor, în 1911, se va ține în *Dresda* o expoziție sanitară, care va avea și o secțiune bacteriologică, și care va pregeți prelegeri populare cu scop de a răspândi în public idei corecte despre bacteriologie.

E interesant anunțul de noroc al lui S. Heckscher senr. Hamburg, din numărul acesta al foii noastre. Această casă și-a câștigat un renume bun prin solvarea promptă și discretă a sumelor câștigate, atât aici cât și în imprejurime, încât pe oricine îl facem atent asupra anunțului de pe pagina a patra a acestui ziar.

Convocare.

Membrii despărțământului Brad al "Asociației pentru literatura română și cultura poporului român" sunt chemați prin aceasta la

adunarea cercuală ordinară,

ce se va ține în Brad, la 20 Iunie n. 1910 (ziua a doua de Rusalii) la 3 ore d. a. în sala de gimnastică a gimnaziului.

Program:

1. Deschiderea adunării.
 2. Raportul comitetului cercual despre lucrările sale.
 3. Raportul casierului.
 4. Revidarea rațiociniului comitetului cercual și darea absolutoriului pe 1909.
 5. Acvizarea de membrii noi și încassarea taxelor.
 6. Stabilirea bugetului pe 1910.
 7. Alegerea alor doi delegați pentru adunarea generală din ăstan a "Asociațiunii".
 8. Eventuale propuneri.
- După terminarea părții administrative urmează serată literară.
- Notă: Orice binevoitori ai "Asociațiunii" sunt binevăzuți ca oaspeți.
- Brad, în 6 Iunie n. 1910.

Dr. Traian Suciu secretar. *Dr. Ioan Radu* director.

Economie.

Pentru viieri.

Subscrierul comitet, dorind să pregătească un tinăr în toate îndelepticiunile din viierit și care să stee la dispoziția viierilor nostri, a hotărât să plătească din mijloacele Reuniunii române agricole sibiene taxa de 280 cor. anuale, ce se recere pentru cercetarea școlii de viieri din Aiud (*Nagy-Enyed*), care ține 3 ani.

Condițiunile de primire la această școală, care începe la 1 Octomvrie n. c. sunt următoarele:

1. Tinerii, cari doresc să participe la această școală să dovedească cu carte de botez, că au împlinit vârsta de 16 ani; să dovedească cu testimoniu școlar, că au absolvat cu succes cel puțin școala popo-

rală; cu atestat medical (dela doctor), că sunt sănătoși și viguroși, iar cu adeverință dela părinți sau dela tutori, că acestia nu-l împedecă dela absolvarea școlii.

Aceste dovezi alăturate la o rugare de primire, scrisă în limba maghiară și adresată înaltului minister de agricultură, este a se trimite cel mai târziu până la 20 August n. c. la direcțiunea școlii de viierit din Aiud (*M. kir. vinczellér iskola tekintes igazgatóságának, Nagy-Enyed*).

2. Subscrierul comitet mai cere, ca tinărul care voește să cerceteze școala să fie fiior de proprietar de viie din regiunea viticolă a comitatului Sibiu (din părțile în cari se lucră viia).

3. Să deo o declarațiune scrisă și subscrișă de beneficiarul tinăr și de părinții săi, prin care se îndatorează a sta (a lucra) după absolvare cel puțin 5 ani în comitatul Sibiu, iar la din contră părinții să se oblige, că vor înapoia Reuniunii ajutorul de câte 280 cor. anuale, respective de 840 cor. pe trei ani.

4. Să dovedească cu o adeverință de primire a direcțiunii școlii, că sunt primiți la școală.

Sibiu, 7 Iunie n. 1910.

Comitetul central al "Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu".

Pant. Lucuța prez. *Vic. Tordășianu* secretar.

Cărți și reviste.

Creșterea porcilor, de *S. P. Radianu*, cu o precuvântare de *Ion Kalinderu*, și cu o ilustrație și 31 de figuri în text. București, tip. Gutenberg, 1910. O cărticică de 98 pp. din Biblioteca pop. a administrației domeniului Coroanei. Este scrisă cu aceeași îngrijire, ca și celelalte broșuri ale acestei folositoare bibliotecii.

Indrumări date agenților domeniului Coroanei de către Ion Kalinderu, vol. II. 1900—1909. București, tip. Gutenberg, 1910. Un volum de 359 pp. Din tabla de materii, foarte interesantă, remarcăm următoarele indrumări: Inființarea caselor țărănești model, Despre teatrul sătesc, Îmbunătățirea traiului sătenilor, Grădinele școlare, Îmbunătățirea rasselor de vite, Stărpirea animalelor răpitoare, Cursurile practice de agricultură, Vânzarea produselor sătenilor în comun, Măsurii contra secetei, Șezători și cursuri de adulți, Culesul și păstratul poamelor ș. a. — Activitatea administrației domeniului Coroanei pentru ridicarea bunăstării sătenilor este vrednică de admirare.

Poșta redacției.

Dlul T. M. in E. S. G. Nu putem publica cele trimise. Asupra faptelor direcțiunii unui institut de bani nu e chemat să judece publicul cel mare, ci numai cei interesați: acționarii.

Mersul trenurilor în Sibiu.

1. Plecare.

1. Cătră *Copșa*, Oena: 7:26 dimineața, 1 după amiază, 4:30 d. a., 11:10 sara.
2. Cătră *Oena*, la băi: 9 n. de a., 2 d. a., 3:55 d. a., 6:30 sara.
3. Cătră *Vinț*, Săliște: 3:5 noaptea, 7:43 dimineața, 3:50 d. a.
4. Cătră *Cunța*: 12:25 d. a. (Numai Marția, Vinerea, Dumineca și în sărbători.)
5. Cătră *Făgăraș*: 4:20 dimineața, 1:30 d. a.
6. Cătră *Turmu-roșu*: 4:6 dimineața, 1:5 d. a.
7. Cătră *Cismădie*: 5:21 dimineața, 7:30 n. de a., 1:45 d. a., 8:31 sara.

2. Sosire.

1. Dela *Copșa*, Oena: 3:55 dimineața, 7:25 dim., 11:55 n. de a., 8:56 sara.
2. Dela *Oena*, băi: 10:33 n. de a., 3:17 d. a., 6:11 și 7:48 sara.
3. Dela *Vinț*, Săliște: 6:40 dim., 12:24 d. a., 8:21 sara.
4. Dela *Cunța*: 9:50 sara. (Numai Marția, Vinerea, Dumineca și în sărbători.)
5. Dela *Făgăraș*: 7:16 dimineața, 8:59 sara.
6. Dela *Turmu-roșu*: 3:37 d. amiază, 10:27 sara.
7. Dela *Cismădie*: 7 dim., 1:28 d. a., 3:22, 10:9 d. a. sara.

